

Η ΠΡΩΤΗ ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΠΕΤΥΧΕ, ΟΠΩΣ ΦΑΙΝΕΤΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ. ΤΩΡΑ ΑΝΑΖΗΤΟΥΝ ΝΕΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ, ΑΛΛΑ...

Τροχοπέδη στη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων, η συγκέντρωση των τραπεζών

Αντί να επεκτείνουν τη χρηματοδότηση στις υγιείς επιχειρήσεις, μειώνουν τις πιστωτικές γραμμές τους στο βωμό της απομόχλευσης

Του ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΓΚΟΤΣΗ καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Πουθενά στον κόσμο δεν υπάρχουν μόνο μεγάλες τράπεζες, αλλά πλαισιώνονται από ειδικές, κλαδικές, τοπικές κ.λπ. Η επόμενη μέρα της ανακοίνωσης των stress tests βρίσκει τις συστημικές τράπεζες σε διαφορετικά στρατόπεδα



ΤΑ ΔΥΟ κυρίαρχα προβλήματα που αντιμετώπισε η χώρα στα χρόνια της κρίσης ήταν η μείωση του δίδυμου ελλείμματος, δημοσιονομικού και ισοζυγίου πληρωμών, και η διάσωση των τραπεζών. Οι τρύπες που έπρεπε να κλείσουν ήταν πολλές και ο χρόνος πιεστικός.

Για τα πρώτα ακολουθήθηκε η γνωστή συνταγή του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) των οριζόντιων μέτρων με τις καταστροφικές για την οικονομία και κοινωνία συνέπειες.

Στην περίπτωση των τραπεζών όμως η επιλογή ήταν διαφορετική. Η εξυγίανση επιχειρήθηκε να προέλθει μέσα από μια ριζική μεταρρύθμιση, η οποία οδήγησε στην υπερσυγκέντρωση του τραπεζικού μας συστήματος, συγκροτώντας ουσιαστικά τέσσερις μόνο τράπεζες, ονομαζόμενες και συστημικές.

Υπάρχουν πολλές επιφυλάξεις για τον τρόπο που έγιναν οι συγχωνεύσεις των τραπεζών, εξαφανίσθηκαν μέσα σε ένα χρόνο 11 τράπεζες, όπως και για την ανακεφαλαιοποίησή τους στα μέσα του περασμένου χρόνου, με τη διατήρηση του ελέγχου τους από τους ιδιώτες, όπου η ελάχιστη συμμετοχή τους ορίστηκε στο 10% των απαιτούμενων κεφαλαίων.

Είναι τουλάχιστον απορίας άξιον πως η κυβέρνηση δέχθηκε να ενισχύσει τις τράπεζες με κεφάλαια που επιβαρύνουν τους Έλληνες φορολογούμενους ύψους 28 δισ. ευρώ, να ανεβάσει το ποσοστό συμμετοχής του Δημοσίου στο μετοχικό τους κεφάλαιο στο 85%-95%, χωρίς ταυτόχρονα να απαιτήσει τον άμεσο και ουσιαστικό έλεγχό τους.

Η ολιγοπωλιακή δομή, εξάλλου, που απέκτησε το τραπεζικό μας σύστημα, είναι αμφίβολο αν λειτουργήσει αποτελεσματικά στην εκπλήρωση της βασικής του αποστολής. Την τροφοδότηση δηλαδή της πραγματικής οικονομίας με τα απαιτούμενα κεφάλαια για την εύρυθμη λειτουργία των επιχειρήσεων.

Η υπερσυγκέντρωση είναι βέβαιο ότι θα δημιουργήσει προσκόμματα στη χρηματοδότηση κυρίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που δεν διαθέτουν εναλλακτικούς τρόπους χρηματοδότησης. Χωρίς κάποιες εξειδικευμένες καθώς και μερικές μικρές ή μεσαίες που να είναι σε θέση να αντιληφθούν τις ανάγκες των πελατών τους και να αφουγκραστούν τα προβλήματά τους, μειώνοντας ταυτόχρονα και το κόστος χρήματος, το τραπεζικό μας σύστημα θα χωλαίνει.

Αλλωστε, η μορφή που έχει πάρει δεν συναντάται πλέον σε καμία χώρα της Ευρώπης. Πουθενά δεν υπάρχουν μόνο μεγάλες τράπεζες, αλλά πλαισιώνονται από ειδικές, κλαδικές, τοπικές κ.λπ.

Το κενό που δημιουργήθηκε είναι βέβαιο ότι θα καλυφθεί γρήγορα, είτε με την ίδρυση νέων τραπεζών είτε με τη διείσδυση ξένων.

Σε ό,τι αφορά στην πρώτη φάση της ανακεφαλαιοποίησης, αυτή φαίνεται εκ των πραγμάτων ότι απέτυχε να εκπληρώσει το σκοπό της. Να ισχυροποιήσει δηλαδή τις τράπεζες, ώστε να είναι σε θέση να βγουν στις αγορές για να αντλήσουν κεφάλαια, τα οποία θα τα διοχετεύσουν στην οικονομία. Αντίθετα, η μεν οικονομία πάσχει από έντονη πιστωτική ασφυξία, ενώ οι ίδιες αναζητούν νέα κεφάλαια ύψους 6,4 δισ. ευρώ για μια νέα ανακεφαλαιοποίηση.

Ανεξάρτητα αν οι κεφαλαιακές ανάγκες τους είναι 6,4 δισ., με βάση το αισιόδοξο σενάριο, ή 9,2 δισ. ευρώ με το δυσμενές σενάριο της Τράπεζας της Ελλάδος ή ακόμη 18 δισ. με τους υπολογισμούς του ΔΝΤ (το τελικό νούμερο θα το γνωρίζουμε κατά τον Νοέμβριο μετά τα stress tests που θα πραγματοποιήσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα), ένα είναι βέβαιο. Μέχρι στιγμής οι τράπεζες ασχολούνται μόνο με τον εαυτό τους και αντί να επεκτείνουν τη χρηματοδότηση στις υγιείς, παραγωγικές, ανταγωνιστικές, εξωστρεφείς επιχειρήσεις, μειώνουν τις πιστωτικές γραμμές τους στο βωμό της απομόχλευσης. Ετσι, όμως, συνεχίζεται η αιχμαλωσία στο φαύλο κύκλο της οικονομικής καχεξίας.

Η επόμενη μέρα, μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των stress tests από την Τράπεζα της Ελλάδος, βρίσκει τις τέσσερις συστημικές τράπεζες σε διαφορετικά στρατόπεδα.

Η μεν Πειραιώς, όπως και η Alpha Bank, δείχνουν να έχουν κάνει αρκετή προεργασία, ώστε όχι μόνο να καλύψουν την απαιτούμενη κεφαλαιακή επάρκεια, αλλά και για να αντλήσουν κεφάλαια 1,75 δισ. και 1,2 δισ. ευρώ αντίστοιχα, με σκοπό να ενισχύσουν τον ιδιωτικό τους χαρακτήρα αποπληρώνοντας και τις προνομιούχες μετοχές του πακέτου Αλογοσκούφης.

Αντίθετα τα πράγματα περιπλέκονται με τη Eurobank, η οποία ανήκει εξ ολοκλήρου στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ), όπως και για την Εθνική.

Για να καλύψει η Eurobank τα 2,95 δισ. που είναι ο λογαριασμός, θα πρέπει να προχωρήσει σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου και να τα αντλήσει από την αγορά, από τους ιδιώτες δηλαδή, ή να διαθέσει και πάλι τα χρήματα, πέραν των 5,8 δισ. ευρώ της πρώτης κεφαλαιοποίησης, το ΤΧΣ.

Στην αγορά, όμως, η συναλλαγή μπορεί να γίνει αποδεκτή μόνο στην τιμή αγοράς της μετοχής, η οποία αυτή τη στιγμή βρίσκεται στο 30% περίπου της τιμής κτήσης από το ΤΧΣ. Αυτό θα σήμαινε αποδοχή μιας τέτοιας ζημιάς (dilution), η οποία δεν καλύπτεται από την ισχύουσα νομοθεσία. Ετσι καθίσταται αναγκαία η νομοθετική πρόβλεψη μιας ενδεχόμενης ζημιάς, ώστε να προχωρήσει η διαδικασία.

Αυτά ως προς τα τυπικά. Στην ουσία του πράγματος, το ερώτημα που τίθεται είναι, αν μια τέτοια κίνηση συμφέρει ή δεν συμφέρει. Αυτό ισχύει και για τη λεγόμενη συμβιβαστική λύση της διατήρησης του 51% των μετοχών από το ΤΧΣ.

Με γνώμονα το εθνικό συμφέρον και όχι «το συμφέρον της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας» κατά την επικεφαλής του ΤΧΣ, θα πρέπει να εξετάσουμε αν η σπουδή με την οποία η κυβέρνηση, η Τράπεζα της Ελλάδος και το ΤΧΣ επιδιώκουν να παραχωρήσουν στους υποψήφιους αγοραστές ένα σημαντικό πακέτο μετοχών της Eurobank, είναι δικαιολογημένη ή όχι.

Για να αποδεχθεί ο κάτοχος των μετοχών μέσα σε 8 μήνες ζημιά 60%-70%, δύο τινά θα πρέπει να συμβαίνουν. Ή να μην υπάρχει άλλη πηγή για την κάλυψη των αναγκών και υποχρεωτικών κεφαλαίων για την ανακεφαλαιοποίηση, πράγμα που στην περίπτωση μας δεν ισχύει, αφού το ΤΧΣ διαθέτει για αυτό το σκοπό πάνω από 10 δισ. ευρώ, ή να αναμένει το επόμενο διάστημα μια ραγδαία περαιτέρω απομείωση της τιμής της μετοχής, ώστε να περιορίσει τις ζημιές (stop-loss).

Αφού, όμως, η κυβέρνηση υιοθετεί το σενάριο της Τράπεζας της Ελλάδος για την ανακεφαλαιοποίηση, σημαίνει ότι δέχεται και τις προβλέψεις για την πορεία της οικονομίας, στις οποίες στηρίζεται. Συγκεκριμένα προβλέπεται για την ανάπτυξη μετά το 2015 έως και το 2020 ένας ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ πάνω από 3%. Αυτό σημαίνει ότι και η πορεία των τραπεζών, άρα και της Eurobank θα είναι θετική. Ετσι, και η προοπτική ανόδου της τιμής της μετοχής της τραπεζής είναι επίσης κατά τεκμήριο θετική.

Επίσης, μια επιτυχής έκβαση της επικείμενης αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου των Πειραιώς και Alpha Bank θα επιδράσει θετικά και στη μετοχή της Eurobank, κάτι που είναι πιθανό να συμβεί μάλιστα και εντός του τρέχοντος έτους.

Συνεπώς, η πώληση των μετοχών με σημαντική ζημιά για τους Έλληνες φορολογούμενους δείχνει να είναι ασύμφορη, ανεξάρτητα αν συμφωνεί ή διαφωνεί κανείς με την ιδιωτικοποίηση της τράπεζας.

Εξάλλου, οι ενδιαφερόμενοι επενδυτές δεν πληρούν ούτε τους όρους που είχε θέσει η ίδια η τρώικα, για είσοδο στρατηγικού επενδυτή, που θα πρέπει να είναι όμως τραπεζικός όμιλος με μακρόχρονη επενδυτική προοπτική και όχι Hedge Funds ή Private Equity Funds.

Αποκόμισε κέρδη 120%

Αντίθετα, μάλιστα, η εμπειρία από την παραμονή ενός από τα ενδιαφερόμενα Funds δείχνει ότι μέσα σε ένα χρόνο από τη συμμετοχή του στο κεφάλαιο της Bank of Ireland, αποχώρησε αποκομίζοντας κέρδη 120% στα επενδεδυμένα κεφάλαια. Αυτό έχει ανάγκη η τράπεζα, αλλά και η χώρα;

Σε ό,τι αφορά στην Εθνική, η κάλυψη των 2,2 δισ. ευρώ που απαιτούνται, όπως αυτή σχεδιάζεται από τη διοίκησή της,

μέσω εσωτερικής δημιουργίας κεφαλαίου, δείχνει να είναι ανέφικτη. Είναι πιθανή συνεπώς η ενίσχυση της τράπεζας με κεφάλαια του ΤΧΣ και η παραμονή της υπό κρατικό έλεγχο.

Αυτή η εξέλιξη μόνο θετική μπορεί να χαρακτηριστεί, αφού θα διευκόλυνε τους σχεδιασμούς της οικονομικής πολιτικής για τη χρηματοδότηση της αναδιάρθρωσης της οικονομίας που είναι αναγκαία. Στο βαθμό που η δημιουργία μιας αναπτυξιακής τράπεζας παραμένει ακόμη στα χαρτιά, ο δημόσιος χαρακτήρας μιας τουλάχιστον συστημικής τράπεζας, αν όχι δύο, αφού άλλωστε βάζει και τα χρήματα για την ανακεφαλαιοποίησή τους, θα πρέπει να θεωρείται θετική εξέλιξη.

Κατά τα άλλα οι τράπεζες έχουν να αντιμετωπίσουν το επόμενο διάστημα σημαντικές προκλήσεις: Αυξανόμενα κόκκινα δάνεια, μείωση των καταθέσεων, οργανωτικές αλλαγές, σχέδια αναδιάρθρωσης, αστάθεια στις αγορές κ.ά.

Για να μπουν σε τροχιά προόδου ένα είναι το προαπαιτούμενο. Να ρυθμιστεί κατά τον καλύτερο τρόπο το μεγάλο πρόβλημα του δημοσίου χρέους και να μπει η χώρα σε αναπτυξιακή τροχιά, κάτι όμως που με την ασκούμενη πολιτική δεν φαίνεται στον ορίζοντα.

Τα σχόλια έχουν κλείσει για αυτό το άρθρο

Κανένα σχόλιο
